

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

N°. 119.

Joi 30 Maiu (11 Iunie)

1885.

BrașovŪ, 29 Maiu (10 Iunie) 1885.

De când s'a înființat reuniunea maghiară de cultură în Clușiu, nu trece o zi fără de certă. Se pare că această reuniune a avut chiar scopul de a mări și perpetua certurile și rivalitățile naționale și de a fi un izvor nesecat al agitărilor în contra bunei înțelegeri dintre cetățenii patriei.

Cei ce au arborat drapelul maghiarisării în Clușiu atacă cu o cutezanță din zi în zi mai mare pe toți cari nu se declară pentru dînșii.

Reuniunea maghiară din Clușiu încă nici nu este definitiv constituită și a și întreprins o campanie ofensivă, alarmându totă țera prin apelurile ce le-a adresat comitatelor, ca să sprijinească scopurile și tendințele ce le urmăresce.

Unu astfel de apel au adresat cultur-egetiștii și cătră comitatul Brașovului. În adunarea de ieri a reprezentanței acestui comitat s'a discutat acest apel.

Era de prevedut, că răspunsul comitatului BrașovŪ nu va fi favorabil Clușienilor, după ce Sașii și Românii formeză împreună în reprezentanță o majoritate covârșitoare. Cu toate aceste publicul de aici, iritat cum este, așteptă cu nerăbdare să vedă ce hotărâre va lua adunarea comitatensă în afacerea reuniunii din Clușiu.

Unii credeau că adunarea județenă dela noi va lua unu concludu analog cu acela al comitatului Sibiu, alții se așteptau, ca membrii Români să facă o propunere deosebită. Tote aceste presupunerii nu s'au împlinit. Comisiunea permanentă a făcut în privința acesta o propunere de sine stătătoare, care după o mică discuțiune s'a și primit de cătră majoritatea membrilor Sași și Români, refusându-se reuniunii maghiare din Clușiu orice concurs din parte-le.

Memorata hotărâre se resumă în următoarele cuvinte: După ce reprezentanța comitatului nu are nici o garanție în privința aceea, că „cultur-egylet“-ul din Clușiu se va ocupa exclusiv numai cu nobilitarea limbei maghiare și cu cultura Maghiarilor și că nu va nusi la contopirea naționalităților celorlalte cu rassa maghiară: comitatul Brașovului, deși urmăresce cu bucurie ori ce nisuițe pentru dezvoltarea culturai naționale, se vede constrins de a respinge cererea societății din Clușiu.

Nu voim să mai cercetăm, decât concludu adus, corăspunde s'eu nu așteptărilor publicului nemaghiar. Ajunge că în punctul principal publicul a fost satisfăcut prin aceea, că adunarea comitatului a declarat, că n'are încredere în scopurile și tendințele reuniunii maghiare din Clușiu.

Este fote semnificativ, că pretutinden unde s'a putut manifesta de sine stătător opinia Românilor și a Sașilor, s'a dat espreiune marei neîncrederi și îngrijiri ce domnesce în Ardélu în urma agitațiunei dușmănoșe anti-române și anti-săsești, ce s'a urzit în Clușiu.

Puțină putere trebuie că are laudata cultură ungurescă, decât numai acolo unde Ungurii sunt stăpâni absoluți ai situațiunei a fost cu puțință a storce dela reprezentanțele județene unu

răspuns mai favorabil pentru reuniunea maghiară din Clușiu.

Neîncrederea ce a cuprinsu tôte păturile societății nemaghiare din această țera, față cu mișcarea maghiară pornită din Clușiu, mai dovedesce, că nisuițele lor nu se bucură de nici o simpatie între nemaghiari și că aceștia se simt foarte amenințați din partea conlocuitorilor lor Maghiari.

Dacă acesta a fost scopul „cultur-egylet“-ului din Clușiu, atunci mărturisim, că și l'a ajunsu foarte curând, încă înainte de a se fi constituit definitiv acea reuniune.

Țiarul maghiar din Clușiu, care stă în fruntea mișcării ne spune, că în curând se va ține și adunarea constituantă a „cultur-egylet“-ului și este de părere, că această adunare se fiă împreună cu ovațiuni demonstrative, ca să se mai urce cu câteva grade „însuflețirea patriotică.“

Maghiarii șoviniști voesc să ne dea cu această ocaziune unu răspuns imposant la demonstrațiunile ce pretind ei că le faem în contra statului și a constituțiunei unguresce.

Până acum noi nemaghiarii din Ardélu ne-am mărginit la aceea de a combate prin presă și prin adunări publice tendințele dușmănoșe ale celor cu „cultur-egylet“-ul. Ar fi timpul credem, ca să ne gândim de-a lua totodată măsurile de lipsă spre a ne pute apăra în mod efectiv în contra furtunei ce se ridică asupra capului nostru.

O CONVORBIRE CU GENERALULŪ LUMSDEN.

Generalul englesu Lumsden în drumul său spre Londra a avut la 4 Iunie o convorbire cu corespondentul din Viena alu țiarului „Times.“ „Corespondența politică“ comunică următoarele despre această convorbire:

„Generalul Lumsden a declarat fără nici o rezervă, că se simte tare ofensat de modul cum s'a purtat cu elu cabinetul englesu. În totu Orientul se vorbește acum, că în Londra cuvintele lui Komaroff au o valoare mai mare decât ale sale; trebuie să se credă, că d. Gladstone a știut pre bine ce impresiune va produce în Orientu o asemenea procedură, și se crede deci în dreptu a presupune, că d. Gladstone doresce a răspândi astfel de idei și că raportul generalului rusu Komaroff în privința incidentului dela Penjdeh a fost mai multu creșut în Londra decât alu său, pentru că d. Gladstone a vrut să evite cabinetului său necesitatea de a cere satisfăciune dela guvernul rusu.“

Lumsden a declarat că datoria îi impune de a susține cu cea mai mare tărie, că acțiunea generalului Komaroff este o agresiune neprovocată și nejustificabilă. După părerea lui Lumsden, cabinetul englesu a comis o mare greșală mai întâi cu evacuarea Kandaharului și pe urmă prin încrederea dată diplomației rusești, care lasă multu de dorit în ceea ce privește iubirea de adevăr. „Eu insumi, țise generalul Lumsden, am declarat în mod formal Afganilor, pe basa asigurărilor ce mi s'au dat de autoritățile rusești, că nu trebuie să se temă a fi atacați de trupele țarului, și atacul totuși s'a săvârșit. Englitera s'a făcut de risu; iar lăsându nerăsunat acestu fapt rusesc, Englesii își atrag dușmănia Afganilor. E unu lucru de nețăgăduit, că prestigiul Engliterii între Afgani s'a sdruncinat și această sdruncinare este și mai mare în India.“

Lumsden n'a avut nici o întâlnire cu generalul Komaroff, dar a conerit cu colonelul Alikhanoff, pe care-l reprezintă dreptu unu bărbat foarte abil, unu limbist eminent și unu desemnator prefectu. Alikhanoff a declarat că este peste puțință, ca Rușii să se

mulțumescă cu unu miserabilu peticu de pământu lângă granița afgană; ei aspiră să ajungă la Herat, ér pe urmă și mai departe.

Lumsden este de părere, că lucrările comisiunii de delimitare a frontierei pot să dureze ani întregi, căci Rușii excelază în arta tărăgănirii. Tendința evidentă a politicii lor este de a ține pendinte cestiunea, până ce impregiurările le vor permite ași formula nouele lor pretențiuni. Dacă Englitera va sta nepăsătoare și va neglije de a se opune la înaintarea Rușilor, ea însăși va fi răspundătoare pentru consecințele dezastrușe ale unei atari neglijențe. Intre altele generalul a stabilit, că Rușii sunt în pozițiunea de a trimite canoniere din marea Baltică în marea Caspică prin mai multe canale și fluvii și a transporta trupe pe această cale, și că acum mai bine ca 150 vapore străbatu marea Caspică. Pe de altă parte a constatat, că domnesce o mare agitațiune printre triburile turcomane, ér principele Donducoff Carsacoff este și elu foarte nepopularu. Afară de acesta Rusia și-a vătămatu foarte multu impund nisece taxe enorme asupra mărfurilor ce se importă în Baku. Această urcare a tarifelor s'a făcut în urma promisiunii date de cătră Țaru comercianților din Moscova, dar consecința a fost, că comerțul a dispărut aproape cu desăvârșire din Baku.

Lumsden vrea să arate cu acesta, că împrejurările erau favorabile Angliei pentru unu rășboiu cu Rusia.

Epidemia maghiarisării.

Seceta ce bantue ne-a cam tăiat speranța că vom avea o bună recoltă de ciuperci. În schimb însă rezolta va fi abundentă în reuniuni de maghiarisare.

Două fabrici mari cu filiale avem până acum, de a face Maghiari: una în Ungaria de sus și alta în Ardélu, ér a treia e pe drum de a se înființa în Ungaria de sud. În Ungaria de sus și în cea de sud e panslavismul, ér în Ardélu dacoromanismul plus pangermanismul, care sapă la temelia statului. Prin urmare acesti trei șerpi trebuiesc înfranați, să nu se mai uite unu la Neva, altu la Dâmbovița și celalaltu la Sprea.

Așa povestesc legenda cea mai nouă maghiară, de care până acum noi nu șiamu nimic.

„Spiritu patrioticu pentru idea de stat maghiar le lipsesce acestor șerpi“, e cordera pe care cântă întrăga presă maghiară-jidană-armenă.

„Patrioții“, dela „Budapesti Hirlap“ în numărul dela 5 Iunie n. povestesc lucruri foarte interesante în această privință, dovadă că sunt întregi la cap și celu ce nu va crede nu este „patriot“. Éra mitul:

„Ardealul, frumosul Ardeal, este primejdia Ungariei. Cu acesta se scusau până acuma. Pe timpul, când nu mai esista Ungaria, Ardealul a esistat, și 180 de ani a apăratu cu arma la umăr libertatea ungurescă, și a cultivat cu iubire limba maghiară. Luptele au consumat unguime, și valachismul a copleșit țera. Valea Murășului e inima țerei. Cine stăpănesce valea Murășului, acela stăpănesce Ardealul. Aici au locuit Ungurii odiniori. De câte ori a năvălitu Turculu, pe aici a prădat, și de aici a dusu la robie în Asia mică poporul, și din nepotul Ungurului, elu a făcutu osmanlii.“

„După ce pașa turcescu s'a retrasu cu armata sa, în satele pârjolite, pe locurile părăsite s'au aședat Valachii din munți, căci pre ei nu i-a turburat prin pădură armata turcescă, și nu le-a aprinsu satele scutite prin desișe. După aceea a venit Neamțul. Și elu a purtat rășboiu pe valea Murășului și a amăratu pe Unguru, confiscându și strămtorându-i averea. De Valachi nici odată nu s'a atinsu. Venind valachismul la putere, și-a însușit și totu pământul. Horia și Cloșca s'au resculat în Huniădoră, au ucis pre domni de pământu au pretinsu apoi pentru sine întregu Ardélul, și acesta ca națiune politică pe basa dreptului aviticu, uitânduși cu totul de Aschilău. Bătrănul Nopcia din prefectu la Huniădoră dorea să ajungă principe în Ardeal, și elu

credea, că Valachii îl voru și alege. Aceștia apoi prin Bradu, Zlatna, Aiud, și pre unde au ajuns ucidu pre Unguri pentru a'i pustii. Astfel au perit Ungurii din Ardeal în cele trei sute de ani din urmă, și acuma nu mai poți cunoște Ardealul. Unguresc a fost el o miă de ani, acuma el e valach, și numai cele patru comitate s'cuesc se mai susțin cu bărbăție, fără a fi sprijinite destul de către guvernele unguresc, cari au urmat domniei de 18 ani a Nemților, și cari acuma de 18 ani fac la politică fără a fi ajutate cât de puțin maghiarismului ardelean.

„In cele din urmă acesta, vedându că în decursul timpului sub protecția alianței austro-muscălesc și a contelui Andrassy de Csikszentkiraly s'a făcut un regat românesc, și de aci 2,400,000 de valachi cred că regele lor este cel al Valachilor și nu cel unguresc, a recunoscut că existența sa e în pericol, și el — maghiarismul din Ardeal — s'a recules și a decis să nu-și lase peirei patria și națiunea. Insulețire națională a cuprins deci Ardealul și s'a făcut reuniunea de maghiarisare. Până acuma stă la dispoziția ei un capital bunicel, ca fond pentru apostolii maghiarismului, spre a-și continua lucrarea. Suma nu este mare.»

„Noi n'avem să cumpărăm Ardealul, trebuie să-l recucerim. Prin lucrare trebuie să rescumpărăm, ceea ce prin desastre am pierdut. *Dela Arad până la Gyergyó-Szent-Miklos se maghiarisăm valea Murșului*, acesta e problema cea ardeleană. Când o vom face aceasta, atunci am salvat Ardealul. Acțiunea trebuie concentrată. Drumul de feră se face maghiarisării. Aradul, Rodna-Lipova, Deva, Pisch, Orăștia, Vințul de jos, Alba-Iulia, Aiudul, Ujóra, Vințul de sus, Murșu-Oșorheiul sunt punctele, de unde are să pornescă lucrarea pentru maghiarisare. Trebuie să apucăm bine lucrul. Exemplul cu colonia dela Pisch ne dovedește, că în scurt timp mult putem face. Acolo din șese comune 110 copii valachi învață unguresc, și ei învață bucuros, căci nu sunt siliți (?) Din acesta pot lua învățatură toți, câți conduc învățământul public în Ardeal. Să ia aminte episcopii Lónhárd din Alba-Iulia, și Szabó din Gherla, Szasz Domokós din Clușiu, statul romano-catolic din Ardeal, reuniunea de maghiarisare din Ardeal, mai cu seamă însă comitatele ardelen, prefectii, solgăbirii și inspectorii de școle. Se poate lucra cu succes, numai bunăvoință să fiă.»

„Decă inspectorul de școle Rethy Lajos în cel mai valachic comitat, cu care numai cel al Sibiiului, Făgărașului și Bistrița-Năsăudului se poate asemăna, în al Huniădorei a putut să ajungă la atâta fericire că astăzi 5000 de copii valachi învață unguresc, pentru ce se nu pot face tot așa și Gaspár János în Alba Inferiă, Trauschenfels Emil în Sibiu, Schreiber Ferencz în Găgăraș, Koós Ferencz în Brașov, Szeremley Lajos în Năsăud etc. Să emuleze spre a-și câștiga merite la recunoștința patriei.»

„Preblema este: Să păstrăm Ardealul Ungariei. Să facem ca ceea ce odinioară a fost maghiar să devină erăși ceea ce a fost. Să fericim poporul prin aceea că l'am maghiarisat.»

SCIRILE DILEI.

„Pester Lloyd a primit din Cinci biserică următoarea telegramă: »Deputații Beksics și Antal au sosit aci în interesul formării unei »reuniuni de cultură maghiară«. În conferința ce s'a ținut, Beksics a vorbit o oră și jumătate, dicându că nemul unguresc, respective »idea de stat maghiar« e periclitată în Ardeal prin dacoromanism și în ținutul dintre Drava și Sava prin slavismul de sud. Deci în aceste părți trebuie să se lucreze. Propunerea »d'a se perde timpul« s'a primit cu entuziasm.»

Delegații halei comercianților de porci din Steinbruch, Pfeiffer și Baumann, au mulțumit ministrului de comerț Paul Szecheny pentru dispozițiunea energetică și salutară luată cu transportul de porci înapoiat la Sibiu. Ministrul s'a simțit măgulit și a promis că totu așa va face și altă dată. Să nu se uite însă că porcii au fost sănătoși.

Funcționarii institutului de nebuni din Sibiu în număr de șese s'au făcut membri fondatori ai reuniunii de maghiarisare din Clușiu cu câte 100 fl.

Ministeriul honveților lucră un proiect de lege pentru organizarea glotelor poporului. Proiectul se va desbata de consiliul de ministri încă în vâra acesta.

De câteva zile domnesc mare spaimă în Deva. Înainte cu câteva săptămâni un câine turbat a mușcat un copil de 4½ ani, care după 8 săptămâni a turbat inspirându după chinuri de 2 zile. Un alt câine

bănuț de turbare a mușcat pe servitoarea, pe când îl lega, de mână; ea a fost dusă în spital. S'au luat măsuri energice.

Rusia a răspuns cu mare precizie la ridicarea văzii din partea Germaniei. Țarul a sancționat ridicarea văzii pe o mulțime de produse germane. Acelși măsură le va lua în contra Germaniei și Elveția și alte state.

Arhimandritul și vicarul metropolitan din Cernăuți S. S. Arcadie Ciupercovici s'a ales deputat die-tal în colegiul anteu al marilor proprietari, er în colegiul al doilea s'au ales br. Victor Stircea și cav. Dr. M. Grigorcea.

La 4 Iunie n. s'au întâmplat în Pesta 4 sinucideri. E mirare că totmai în centrul Eldoradului unguresc își urăscă omenii viața.

Ministrul afacerilor streine român face cunoscut, că esportul porcilor din România se poate face prin granița austro-română (Bucovina).

Inmormântarea A. S. R. Prințului Carol Anton de Hohenzollern s'a făcut în mijlocul unei mari afluențe de poporație care însoțea pe principii, pe generali, autoritățile civile și eclesiastice, pe reprezentanții deosebitelor puteri și deputațiunile trimise de regimentele al căror șef era Prințul Anton. După serviciul funebru, rămășițele mortale fură transportate dela biserică la mormântul menit a-le primi. În urma cosciugului mergea Prințul moștenitor al Germaniei, avându alături pe Regele României și pe Prințul Leopold, după care urmau marele duce de Baden, ducele de Anhalt, Prințul Wilhelm de Württemberg, Prințul de Fürstemberg și alte personaje princiare. Sosind la Sigmaringen, Prințul imperial al Germaniei s'a dus să depună o coronă pe cosciugul ilustrului decedat.

Un diar francez citează, între medaliații salonului din Paris, pe un tiner sculptor român, anume d. Constantin Ionescu. Acest domn, spune »Telegraful«, a plecat acum trei ani în străinătate, unde prin talent și muncă a putut să se distingă.

Mai mulți artiști dela Teatru Național din București vor pleca, spune »Românul«, la finele lui la Cernăuți și Chișineu, unde vor da câte-va reprezentații începându cu »Fântâna Blandusiei«

»Curierul Botoșanilor« comunică, că în ziua de 20 Mai a căzut piatră în comuna Dumbrăveni, plasa Siretului, care a cauzat pagube apröpe de 40,000 fâlei de sămăntură.

Dela 1 Ianuarie până la finele lui Aprilie a. c. au emigrat din Germania 37,347 omeni. Mare trebuie să fiă miseria și în puternica Germania.

Un incendiu a distrus 300 de case în Constantinopole, spune o telegramă dela 27 Mai.

Camera franceză a primit definitiv scrutinul pe liste cu modificările făcute de senat.

O glossă caracteristică.

Deșiu 1 Iunie 1885.

Dilele aceste mi cădu în mână un compendiu al articilor de lege din 1868 în limba maghiară. La articolul de lege XLIV din același, unde se face introducerea la legea de egală îndreptărire, cuvintele: »az oszthatlan egységes magyar nemzetet...« (națiunea maghiară unitară nedivisibilă) sunt sublimate cu cerusă vântă și pe marginea cărții se află următoarea glossă făcută de un Maghiar în anul 1870, care și astăzi trăiesce, der însă nu mai mult în aceleași convingeri, precum ne-a dovedit cu ocaziunea adunării marcate din 11 Mai a. c. Etă glossa cu semnele ei:

!!! a »politikai nemzet«, fogalomnak egészen új és szokatlan de az Europai államokban esmeretlen léven; nállunk sem lehet és nincsen értelme — ha csakugyan értelmezni akarjuk, annyit teszen: »uralgó nemzet« tehát a ki uralogni kíván a többi nemzetek felett, ha nem is magyar, azzá kell magát hazadni. — O tempora o mores! o elsülyedt erkölcs — o embertelenség és o haszontalan gög, — o emberiség ellenes tendentia, — o ellenmondása az örök igazságnak — o kárhuzatos istentelen eszme — o emberi gyarlóság! o szerencsétlen eszme! miért asál másnak sirt, magad hullasz bele.

În traducere românească: !!! conceptul de »națiune politică« este cu totul nou și neîndatinat, der fiindcă în staturile Europei este necunoscut, nici la noi nu poate fi și nu are înțeles, și decă totuși voimă a-i da înțeles, acesta e: »națiune domnitoare.« Prin urmare

cine voiesce să domnescă preste celelalte națiuni și de nu este Maghiar, trebuie mințind să se dea de Maghiar. O tempora o mores! o moravuri decădute! neomenire și superbă netrebnică, o tendință contrară omenirii! contradicere a adevărului etern, idee pernicioasă și fără de Dumnezeu! o impotență omenescă, idee nenorocită! pentru ce sapi altuia mormânt, tu însăși vei căde într-insul.

Aceste cred, că nu mai au lipsă de nici un comentariu.

Afacerea porcilor înapoiati.

„Siebenbürgisch - Deutsches Tageblatt“ de Marți 9 Iunie scrie următoarele:

„În fața senzațiunii ce a provocat înapoierea din Steinbruch la Sibiu a transportului de porci declarați bolnavi, dar în adevăr sănătoși, atragem atențiunea autorităților asupra următoarei sciri, ce am primit din Hașag, comit. Târnava mare, cu data 7 Iunie n.:

„Între porci există atât aci, cât și în mai multe comune învecinate o bolă epidemică, de care au crepat aci mai mult de 100 de bucați. Semnele bolii sunt următoarele: Porcul începe a tuși, apoi urmăză obosela, sete și febră; pofta de mâncare se perde dar nu de tot, ba la unii se chiar mărește în ceasul din urmă. De convulsii porcul se schimbă deja în ziua întâia a îmbolnăvirii. La cei crepați se arată evident bolă la plămâni. Vre un veterinar însă n'a fost în comună, probabil că primăria (respectiv notarul comunal, care de prezent reprezintă în afară oficiul comunal) încă nu a făcut arătare. Cadavrele putredite și neîngropate ce dacu cu șecile pre câmpuri și prin sanțuri răspândesc un miros greșos, din care poate rezulta pentru locuitorii cel mai mare rău.»

La aceste »Sieb.-D.-Tageblatt« observă: »Simptomele aci descise nu s'au ivit la nici un porc dintre cei înapoiati dela Steinbruch la Sibiu. Împregiurarea, că veterinarii de stat trimiși dela Budapesta, pre lângă vizitarea cea mai strictă și mai scrupuloasă, din un transport de preste 300 de porci au putut să declare numai pe trei ca suspecti, vorbesce în contra posibilității ca aceia să fie bolnavi de gură și unghii, cu atât mai vartos că această bolă, considerându caracterul ei epidemic, trebuie să cuprindă sigur și pe ceilalți 337 de porci din acel transport. Din toate aceste rezultă cu siguranță, că în Pesta s'au prea pripit, ba chiar că guvernul a cădat jertfă intereselor individuale a câtorva neguțatori de porci din Steinbruch.»

Esposiția de tablouri în București.

Cetim în »Românul«:

„Joi se deschide o esposiția de tablouri la Intimclub. Acesta e o inovație pentru capitala României, care simțea de mult lipsa unui salon. Toți amatorii de bele-arte, toți cunoscătorii, în fine lumea intelectuală, cultivată și elegantă trebuie să aplaude la această serbare și s'o incurageze. Intimclub, cerc artistic înainte de toate, își urmărește idea, nu rămâne der decât publicul s'o sprijinescă. Ospelul în care se face esposiția e spațios și foarte bine situat, calea Victoriei, alături cu Jocheul. Salonul cel mare a fost aranjat pentru circumstanță într'un mod splendid.»

Câteva indiscrețiuni înainte deschiderei. Tote camerele frumoși și lucos mobilate sunt pline cu obiecte de valoare. În salonul cel mare printre număröse tablouri, se vedu »Smărdanul«, maqueta și originalul de d. Grigorescu; »Curcanul«, »Vedeta« și »Sentinela« ale aceluiași pictor; »Vărul cu dor«, vestitul tablou cumpărat de d. M. Blaremburg și două portrete a sensation de d. Mirea etc.. Graciösele d-ne care au trimis opere d'ale d-lor sunt d-na Valentina Bibescu, o aquarellă după Hamon, portretul a la gouache a fondatorului familiei de Chimay, două portiere aquarele pe postav și două panouri de ușă. D-na Olga Stolojeanu trei mici tablouri grațiose. Mai sunt și d-sore și d-ni și mulți pictori din țară. În fine esposiția va fi foarte frumoasă și una din cele mai complete din câte a fost până acum. Mercuri la patru ore, Presa este invitată în saloanele cercului ca să vadă în intimitate această esposiția, pentru ca critica să potă să-și facă aprecierile în liniște.

Prețurile intrării sunt de un franc de persoană, Sâmbăta doi franci și Dumineca 50 bani. La intrare se găsescă cataloge imprimate.

Cestiuni economice

(Urmare și fine).

2. Cursul pomologic s'a ținut Sâmbăta 30 Mai n. începându dela 3 ore după amez, în spațioasă grădină a d-lui avocat Bachmayer pe livada poștii. Mai mulți ascultători de diferită poziție au luat parte și la această convorbire culturală. S'a percurs apröpe totă grădina, carea măsură în estensiune peste 16 jugere și carea are din distanță în distanță vr'o 15 table de școle

de altoit în estensiune destulă de mare; pe teritoriul ei afară de tablele numite se află pomi și arbori de diferite mărimi și soiuri, dând astfel întregului un aspect între cele mai frumoase; considerându-se apoi și poziția, ce o are grădina în formă de terasă cu perspectivă ostică, se poate afirma cu dreptă cuvenită, că aci se oferă omului cele mai plăcute ocazii de desfățare. Era să uităm a menționa numeroasele fântâni și cisterne, cari inlesnesc foarte mult adăparea grădinei în timpul secetei amenințătoare.

Cultura rațională a pomilor practică de d. Bachmayer a oferit participanților acestui curs o adevărată mulțămire. Pe cât de diferite erau tablele școlii de altoit, pe atât de diferite erau și pomii cultivați de ele și pe atât de diferite erau și metodele cultivei lor, cari toate au fost clarificate și explicate din partea d-lui prelegător; ajustarea locului de flori dinaintea vilei din mijlocul grădinei încă are un aspect pe cât de variat pe atât și de estetic. După percurgerea grădinei în modul arătat, s'au dat noue explicații și mai detaliate din partea d-lui prelegător într'unu foisoru din mijlocul grădinei. Ni s'a spus despre un considerabil număr de soiuri de pomi și arbori, nobilitați totu sub mână și sub îngrijirea d-lui prelegător, ceea ce dă o garanție sigură despre veritabilitatea nobilitării esemplarelor vândute pentru iubitorii de grădini frumoase și totodată și folositoare.

Eu din parte mi nu pot decât să mi exprim simțimintele mele de mulțămire pentru frumoasele lucruri observate în grădina d-lui Bachmayer, precum și mulțămirea mea caldă pentru bunăvoința cu care ne-a întâmpinat în toate explicațiile d-sale și la toate întrebările ascultătorilor.

În fine nu pot încheia aceste împărțiri fără de a face modesta observare, că ar fi foarte bine, când s'ar pune și la noi mai mare pondă pe astfel de cesiuni.

Ună participantă.

Studentul în drept din Clușiu d. Draia ne trimite un alt răspuns spre apărarea sa, nu așa de lung ca cel dintâi, dar totuși prelung ca să-l putem publica în totă estinderea sa. Ca să-l dovedim însă, că nu voim să-i facem imposibilă apărarea, publicăm pe cât ne ertă spațiul părțile esențiale din răspunsul d-sale, lăsându-l la apărarea cetitorului.

După ce amintesc de răspunsul ce i-am dat în foia noastră, d Draia ține între altele:

Clușiu, Maiu 1885.

În numărul 80 al „Gazetei” se află un articol am găsitu în drept din Clușiu. Între șirurile acestui articol am găsit pasaje întregi, cari au drept scop de a mă calumnia, de a mă califica ca pe un om care aș fi capabil să vinde sufletul pentru un bidu de linte, în cari sunt declarat de trădător. Publicul mare, și vocea presei pătrunzătoare și publicul mare adeseori nu cercetă dacă un respectiv anonim aduce la publicitate lucruri adevărate ori neadeverate, dacă orte corespund adevăratei stări a lucrurilor, ori sunt numai nise calumnii și astfel induc în eror opinia publică.

Înainte de toate însă, să mi fie dată ocazia aici, spre evitarea ori cărei neînțelegeri, a esprima ceea ce masa tinerilor, cari formăză junimea adevărată nu este și nici poate fi de acord cu cele scrise în respectiva corespondență, căci această este serioasă, scie pătrunde în meritul lucrului, nu dă ocazie la scandaluri, ci își vede de socotelele sale, trăind cu totă lumea în armonie. Opiniunea exprimată în articolul amintit nu este alta decât o opinie particulară, provenitoare nu din vre un interes adevărat general, ci din rivnă personală, vanitate, sau din simplă maliție.

Înainte de toate dar trebuie să declar, că totu ceea ce se ține în amintit articol despre mine, nu sunt altă ceva, decât scornituri grosolane, cari n'au alt scop, decât de a mă calumnia, a mă negri cu epitelele cele mai urite, cari provin dela un om ce se simte poate împins spre a face rău, spre a calumnia pe alții, a aduce faptele altora înaintea publicului înegrite, nu așa precum sunt în realitate, ci scuite.

Neadeverit grosolan și calumnia este cea d. e., că eu am negat adevărul. Eu n'am negat nimic, am spus faptul cum a stat în adevăr, fără de cea mai mică schimbare și nimenea n'ar putea lua această în nume de rău, afară de unul ca acela, care din invidie se vede indignat, că cineva dintr'unu lucru, în care a fost incurcat dimpreună poate cu el, a scăpat nepedepsit, în vreme ce el a trebuit să îndure orte care pedepsă.

Să vedem, că pe ce basă „se ține”, că eu n'am spus adevărul, dimpreună cu ceilalți „toți”:

Într'o zi a lui Februarie, mi se întâmplă să am înțeleger cu dl M., în societatea căruia mai era atunci și unul altul. Dl M. mi spune, că voiesce a telegrafa dlor Barițiu și Slavic la Sibiu, și mi întinde o listă, în care erau înscrise până atuncia vre-o 5—6 înși, cu scopul, de a mă înscrie și eu cu câtva, spre a putea astăzi cu bani adunați expeda depeșă. Eu fiind ocupat și grabindu-mă la preleger pe deo parte, și pe de alta reflectând puțin și la urmările, ce ar putea rezulta din expedarea unei atari depeșe, analogu cu scandalurile întâmpla în anul trecut, am răspuns: „eu frate n'am bani”. Dl M. la auzul cuvintelor mele injurându-mi

replacă: „tu nu vrei, altul nu vrea. telegrafez în numele meu”, la auzul căruia depărtându-ne unul de altul, i-am țis „treaba ta”.

Din aceste decii pōte deduce orte ce om cu minte, că nimenea nu putea conta pe mine, încōmai ca nici pe ceilalți tineri, totu asemenea și acum că în cazul de față consimțemul în totu cazul trebuie să se ia identificat cu contribuirea la spese. Dar să vedem dezvoltarea mai departe a lucrurilor.

Întendându cercetare disciplinară senatul univ., și făcându-se între altele întrebare și despre aceea, cari au contribuit cu parole și au consimțit la expedarea depeșei, ce se ved, că între acea „junime universitară” constatătoare din vr'o 8—9 înși, notați prin scrisore din partea d-nului M., sunt și eu însinuat.

Întelgându eu îndată această, și neputându în destul a mă mira, că cum de nu s'au însinuat și ceilalți tineri români toți, pōtându-se face această tocmai pe aceeași basă, pe care am fost eu însinuat, întelndu pe d. M. numai decăt l'am interpellat asupra motive- lor faptului săvșrit de d-nia-sa.

Interplatarea mea, prin care am reinproșat în memoria casului încōmai cum s'a întâmplat, nu i'a prea venit respectivului domn la socotela. Dar cu deosebire nu i'a convenit atunci, când l'am a vizat, ca să fie pregătit dinainte, că „nicdecum nu voi mărturis înaintea senatului, că am contribuit și ca mi-aș fi dat consimțemul.”

Acosta s'a întâmplat în preția interogatorului. În ziua interogatorului numai ce mă pomenesc că mi se spune, că am fost auzit de unu respectiv Domn de unul dintre cei acuși și pedepsiți, dându-mi consimțemul. Acosta atitudine revoltătoare de simțuri m'a pus în uimire și cu atât mai tare m'am hotărît a nu recunosc înaintea senatului, că am contribuit și ca mi-aș fi dat consimțemul, fără însă a afirma aceea, după cam țice corespondentul, că am deslătuț pre trimițtorii depeșei.

Dér cumcă toate atacurile, cari le-am primit eu nu se pot reduce la alte ceva, decăt numai la maliție, se pōte observa și de acolo, că deși în motivele arătate de senat la aducerea sentinței se țice: „ceilalți acușati, afară de Ionă Elecheșu și Enea Draia, încă au recunoscut că și-au dat consimțemul la trimiterea telegrami și că au contribuit la acoperirea speselor de expedare,” totuși numai eu singur am fost atacat fiindcă eu am fost absolvat de sub pedepsă, până când d-lui Elecheșu, fiind încatva pedepsit i-s'a dat pace și spiriturile malițioșilor n'au căutat alu mai calumnia și pe d-nului. Sunt pe deplin convins, că cātuși de puțină pedepsă se fi cãpētāt și eu, n'ăș fi fost spus atacurilor unui răuvoitor.

Enea Draia.
stud. jur.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.”)

Paris, 10 Iunie. — Tractatul franco-chinez s'a subscris er după amēdi.

Londra, 10 Iunie. — Gladstone a declarat în camera comunelor, că în urma votului de alaltieri cabinetul își dă demisiunea. Amēdouē camerele s'au amānat până Vineri.

Sofia, 10 Iunie. — Sobranja s'a deschis în modu solemn printr'unu discursu alu Trolului.

Cairo, 10 Iunie. — Cassala a cãdūt la finele lunei Maiu.

Pesta, 10 Iunie. — Archiducele Ludovic Carol a vizitat er cu soția esoposițunea, ađi de dimineță vizitează spitalul Elisaveta. ér după amēdi éraš esoposițunea.

DIVERSE.

Puterea superstițiilor. — „Gazeta Buzului” publică următoarele: În noțtea de 18-19 curenț, de cãtră nise indiviđi necunoscuți s'a desgropat din curtea bisericeii sf. Nicolae, din comuna Vernesc, osēmintele decedatului Matache Căpescu, care era mort de vre-o doi ani trecuți, ducēdu-le unde nu se scie. Impregiurarea care a provocat acestu faptu este, că decedatul Căpescu a murit spēndurat, și locuitorii cred că seceta ce i bātuaie provine din causa că se gășese acestu spēndurat ingropat la biserica, pe când, după cum țice ei, trebuie să se ingrope la locul unde s'a găsit spēndurat, și că dacă se va desgropa și da pe gãrlă, ploile se vor porni; astfel împinși de această credință l'au desgropat și se crede alu fi dat pe gãrlă. Acosta decisiune se luase de locuitorii încă din anul trecut, dar la încercarea ce au făcut-o de alu desgropa nu au putut reuși decăt a i rupe un picior, fiind că ii apucase ziua, pe care dându-l pe gãrlă, întâmplarea a făcutu ca la veri o douē țile să se pornesc ploile; ceea ce a contribuit a le întari mai mult credința în această erezia.

**

Selbătacia omenescă. — În Cracovia s'a întâpșat naintea tribunalului procesul unei pãrechii, care dovedesce până la ce punctu există în unele din stratele sociale crușimea și canibalismul. Écã afacerea: Lui

Iosef Malika, proprietar în orașelul Twiertnitz, i s'a furat la 18 Octombre 120 de florini și-unu taler. Elu acusa mai întâi pe soția sa Ana că i-ar fi furat banii. După ce dēnsa pe cruce i-a jurat că nu este vinovată, amēdoi soții au mersu la o cãrturărēsă, care le spusu că nu o femeă, dér unu bărbat a fostu acela care le-a furat banii. În urma acestei pãșiceri bănuiala lui Malika cãdū asupra servitorului seu Petru Kapusta. Ca să-l facă să-și mărturisescă faptul, dēnsul l'a dus într'unu građu, unde amēdoi soții l'au legat strānsu cu frānghii la picioare și la mână. După aceea, nevasta lui Malika luă o olă de spigă, cu cărbuni aprinși și înăuntrul căreia era unu cuiu inroșit. Malika și soția sa strāpuseră cu cuiul inroșit picioarele și tălpile bietului servitor. Cu totă această grozavă tortură, în care trupul nenorocitului Kapusta fusese fript, cu toate că dēnsul nu recunoscuse faptul, l'au mai ars în deosebire părți ale trupului c'unu feru roșit, ér soția lui Malika îi ardea tălpile c'o luminare aprinsă. În urma torturilor suferite, servitorul recunosc că e adevăratu a furat suma citată, și că a ascuns'o în scorbura unui arbore din pădurea apropiat. Pe când nevasta pãzea pe servitor, soțul seu se duse la locul arătat. Când dēnsul s'a întorsu fără parale, negăsiđu nimic, otăriri pentru ca să-l facă pe servitor, ca să mărturisescă, să-l închidă și să-l pedepsescă cu fomea până ce va mărturis. Ilu duseră apoi pe acestu nenorocit, jumătate ars, într'unu građu de cai, ale căruia ferestre le astupară în adins. Ilu lăsară apoi acolo 18 cēsuri, fără mâncare, aproape mort, trinitu pe o grāmada de bali-garū puturos. Din întâmplare, servitoarea casei putu să afe despre aceste lucruri și fugi ca să însciințeze justiția, care areștă pe ambii soți și făc să se transpōte într'unu spitalu bietul servitor torurat. Starea sa era foarte gravă și a trebuit mai bine de patru luni ca să se vindece de aceste oribile răni. La procesu, ambii acușati s'au infățșat. Ministerul public a cerut condamnarea pentru trei motive: Răniri grave, sevestrarea și casne. Acușati au recunoscut faptele ce li se imputau. Tribunalul ascultându și pe avocatul părții, osândi pe ambii soți la câte unu an de închisore.

**

O anecdotă despre Victor Hugo. — Era 1828 după ce se jucase Hernani; Victor Hugo făcū o excursiune în Bretania și în Normandia. Pe drumul dela Rouen, aflādu-se în diligență, începū să vorbescă cu unu călătoru. — Domnule, țice călătorul, sunt magistratu la Rouen, dar dta vii dela Paris și a trebuit să auzi vorbindu-se de Hernani? — Da, rēspuse Victor Hugo. — Nu este așa, că este o piesă absurdă? — Pōte că aveți cuvēt. Și convorbirea urmă. Magistratu declară că unu din amicii lui întâlne pe Victor Hugo pe jumătate bēt și că în fiecare seră trebuia să-l ducă pe brațe acasă; când unu om bea peste măsură, nu pōte să producă decăt opere absurde. — Neapertu, rēspuse Victor Hugo cu unu tonu convins. Sosiră la Rouen și se coboriră la același hotel; chelnerul aduce registrul de călători și magistratul, curios de a cunoșce numele tovarășului seu de călători, cetesce pe dēsupra umērului seu: „Victor Hugo”. — Potu să sciu și numele dale? întrebă poetul dându-i condeiul. Magistratul se fuc roșu ca unu racu și se grăbi să plece.

**

Logodnă. — D. Demetriu Iorgoviciu, oficialu r. u. de comptabilitate în direcțiunea financiară din Seghedin, și-a încredințat de soția pe d-șora Elisaveta temesy Schiller, fica directorului financiaru din Seghedin.

AVISU TEATRALU PRELABILU

Subsemnatul am onore a preveni pe onor. publicu că voi arangia cu societatea mea de operete compusă din 42 persoane artiști de primul rang, deocamdată numai douē reprezentațiuni în Brașov în hala festivă, cu scopu de a face cunoscută trupa mea dinaintea onor. publicu. Fiind distinsă cu favorul locuitorilor acestui nobil oraș voi deschide mai tãrziu unu ciclu mai mare de reprezentațiuni. Prima se va da Sămbată în 1/13 Iunie 1885 în hala festivă cu piesa

Răsboiul vesel

mare operă bufă de I. Strauss. Testu de Zell și Eenée. Voindu a face astfel o încercare voi deschide abonamentu numai după ce am dat vr'o douē reprezentațiuni și numai decă va dori publicul această ceea ce se va anunța în afșurile de ț. Cu distinsă stimă.

Carol Polgar.

Rectificare. În numărul trecut 118, pag. 3 col. 1, rēndul 22 de jos în sus în locu de administrațiunea se citescă admirațiunea, și în locu de figuru se citescă fagur.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 9 Iunie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Bonuri croato-slavone) and Price/Value.

Bursa de București.

Cota oficială dela 25 Maiu st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta română, Banca națională) and Price/Value.

Cursulu pieței Brașov

din 10 Iunie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Bancnote românești, Argint românesc) and Price/Value.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei” se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Beiu, Vodă, Domnă ROMANŪ ISTORICŪ de Theochar Alexi.

Apare în broșuri à 20 cruceră, 50 bani una cu ilustrațiunii originale. Romanul va fi complet cu 34 broșuri. Ori ce librară, colportoră, legătoră de cărți etc. este gata a procura aceste broșuri franco, duse la casele onor. cetitoră.

ni se excită pentru faptele istorice, prefăce lectura acestui roman în o adevărată plăcere, în ună bogată isvoră nu numai de distrațiune ci și de instrucciune. Textul romanului este însoțit de ilustrațiunii, care și aceste sunt originale, compuse de ună artistă anume pentru această scriere.

morte. Pentru a scăpa de pedepsa legii, o târesce în grădină, unde îi taie capul, îngropându-lă, pentru a face să credă lumea, că cadavrul fără cap, este ală altei persoane. Cu tôte astea se vede silită a mărturisă faptul și este condamnată la muncă silnică.

Tipografia Alexi, BRAȘOVŪ.

Tôte administrațiunile țiarelor românești sunt rugate a ne face ofertă pentru publicarea acestui anunț.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with multiple columns and rows showing train schedules, including station names (e.g., București, Predeal, Viena, Budapesta) and train types (e.g., Tren de persoane, Tren accelerat).

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grăse.